

Na prośbę «Expressu» mam dać, jak mi mówią, jakiś aforyzm dla Wilna. Aforyzm i Wilno, czy to się da skonstruować, myślę od godziny. Chyba nie. Aforyzm jest grą rozigranej myśli swobodnej od afektu. Dla mnie zaś Wilno bez afektu i to silnego nie istnieje. Jest mi przyjemnie być w Wilnie i ba-
sta, ale to mi przecie nie aforyzm.

Wilno 14. VIII. 1923.

J. Piłsudski

DEDYKACJA NA PORTRECIE

(30 lipca 1925 r.)

W roku 1925 drużyna krakowskiego oddziału Związku Strzeleckiego «Orleń» zdobyła w marszu «Szlakiem Kadrówki» na trasie Kraków—Kielce pierwsze miejsce. Prócz nagród przewidzianych regulaminem marszu drużyna ta otrzymała na rynku w Kielcach dnia 8 sierpnia 1925 r. z rąk płk. Wieniawy-Długoszewskiego portret Piłsudskiego zaopatrzoną w niżej przytoczoną dedykację, której tekst podajemy według jednodniówki «Strzelcy maszerują» z dnia 6 sierpnia 1936 r. str. 5. W jednodniówce tej znajduje się facsimile rękopisu Piłsudskiego.

Zwycięskiej drużynie strzeleckiej w marszu z Krakowa do Kielc. Staraliśmy się ongiś złączyć punkt startu z punktem, gdzie wasza meta stanie, węzłem splecionym z naszych pragnień i uczuć, z naszej krwi i ciała. Gdy teraz idziecie naszymi śladami wśród łąnów kwitnących i spokoju siół, wspomnijcie o nas, cośmy szli wicherem w burzę dziejową, życząc wam spokoju i szczęścia.

Druskieniki 30. VII. 1925 r.

J. Piłsudski

AFORYZM W WYDAWNICTWIE «LES ALLIÉS»

(1924—1925 r.)

W ozdobnym wydawnictwie «Société d'Éditions Nationales», którego druk został ukończony 10 marca 1926 r., zostało umieszczonych kilkaset facsimili aforyzmów, pisanych przez najwybitniejszych mężów stanu, uczonych, generałów, artystów iłd. państw sprzymierzonych. W dziale zatytułowanym «Pologne» na str. 298 jest facsimile niżej przytoczonego aforyzmu, napisanego ręką Piłsudskiego.

Data napisania tego aforyzmu nie została oznaczona. Z układu dzieła zatytułowanego «Pologne» można wywnioskować, że aforyzmy były zbierane od wybitnych osobistości polskich w okresie sprawowania urzędu Prezydenta Rzeczypospolitej przez Wojciechowskiego. Cyryl Ratajski podpisał się pod swoją sentencją jako minister spraw wewnętrznych, którym był od 17 listopada 1924 r. do 14 czerwca 1925 r. Gen. Sikorski zaopatrzył swój aforyzm datą 25 listopada 1924 r., a Stanisław Thugutt datą 17 lipca 1925 r. Z faktów tych możnaby wywnioskować, że zwrócono się do Piłsudskiego z prośbą o napisanie aforyzmu również w tym samym mniej więcej czasie, t. zn. w końcu 1924 r. lub z początkiem 1925 r.

La force sans la liberté et la justice n'est, que violence et tyrannie.

La justice et la liberté sans la force ne sont, que verbiage et enfantillage ¹⁾).

J. Piłsudski

¹⁾ Siła bez wolności i sprawiedliwości jest tylko przemocą i tyranią. Sprawiedliwość i wolność bez siły jest gadulstwem i dziecinstwem.